

NEREDE O ESKİ İŞÇİLER?

Aydınlık Gazetesi, 28 Ocak 2019

Yıldırım Koç

1980 öncesini yaşamış ve o dönemin işçi hareketini bilen arkadaşlarla konuştuğumuzda bazen “Ah ah, nerede o eski işçiler!” diyorlar. O yıllardaki eylemlerin militanlığı anlatılıyor. Geçmişte, belki kendilerinin de içinde veya kıyısında yer aldıkları eylemler göklere çıkarılıyor.

Gerçekten böyle mi? Eskiden işçiler devrimciydi de, şimdi düzene ayak mı uydurdular? Bugünkü işçilerden bir halt olmaz mı?

İşçi çalışmasına 1972 yılında, henüz ODTÜ’de öğrenciyken başladım. 1974 yılında Cenan Bıçakçı’nın ASİS Sendikası’nı epeyce biliyorum. İlk toplu iş sözleşmelerimi de 1975 yılı ilkbaharında Maden-İş’te çalışırken imzaladım. Diğer bir deyişle, “eski işçileri” de epeyce tanıyorum, “yeni işçileri” de.

1970’LERİN İŞÇİSİ

1968-1970 döneminin önemli özelliklerinden biri, fabrika işgalleridir. Çok sayıda fabrika, sendikal haklarını kullanmak ve çalışma koşullarını iyileştirmek isteyen işçilerce işgal edildi.

1970 yılının en önemli olayıysa, 15-16 Haziran eylemiydi. Peki, 15-16 Haziran eylemine katılan işçilerin ne kadarı karşı çıktıkları hukuki düzenlemeyi biliyordu? Ayrıca, 15-16 Haziran eylemlerinin önlemeye çalıştığı tasarı, 1317 sayılı Yasa olarak yasalaştı ve DİSK’in faaliyetlerini önleyemedi. O dönemde yürürlükte bulunan mevzuata göre, işçiler aynı anda birden fazla sendikaya üye olabiliyorlardı ve sendika üyeliklerine ilişkin merkezi bir veri tabanı yoktu. 1317 sayılı Yasa çıktıktan sonra tüm sendikalar Çalışma Bakanlığı’na son derece abartılı üye rakamları verdiler ve sorun halledildi. Ancak o dönemin işçileri bu düzenlemelerin farkında değildi. Günümüzde 15-16 Haziran eylemi hakkında yazı ve hatta kitap yazarların büyük çoğunluğu da bu durumun farkında değil. İşçiler, “sendikalar kapatılıyormuş” diyerek eyleme başladı.

O yılların işçilerinin büyük bölümü ya okuma yazma bilmiyordu, ya da 5 yıllık ilkokul mezunuydu. Elleri internet yoktu. Örgün eğitim düzeyinin düşüklüğünün yanı sıra, bilgiye erişim olanakları da günlük gazetelerle sınırlıydı. Televizyon yayınlarını yalnızca TRT yapıyordu. Radyo da öyle. Bu nedenlerle, o günün işçileri, önder veya aydın kabul ettikleri insanlara daha kolay inanırlardı.

Sendikalar ve sendikacılar da bu kadar yıpranmamıştı. Genel olarak sendikacılara güvenilir ve saygı duyulurdu.

Ayrıca dünya nüfusunun üçte biri sosyalist ülkelerde yaşıyordu.

12 Eylül öncesinde yaygın bir baskı ve işkence yoktu. Ancak 12 Eylül öncesinde çeşitli işçi eylemlerine ve mücadelesine katılanlar, 12 Eylül sonrasında büyük bedeller ödediler.

GÜNÜMÜZÜN İŞÇİSİ

Günümüzün işçisinin örgün eğitim düzeyi de, bilgiye anında erişim olanakları da çok ileri. Herkesin elindeki akıllı cep telefonu, gelişmelerin anında öğrenilebilmesini sağlıyor. Sosyal medyada çok dezenformasyon ve yanıltma olsa da, doğru bilgiler ve iddialar da anında yayılıyor.

Günümüzün işçisi 12 Eylül sonrasının acılarını da biliyor. Dün sütten ağzı yanmış olanların çocukları bugün yoğurdu üfleyerek yiyor. Bu nedenle son derece ihtiyatlılar.

12 Eylül öncesinin işçisinin genellikle köyden gelirdi; tüketici kredisi ve kredi kartı borcu yoktu. Suya para vermiyordu. Evinde üç-dört tane internet bağlantılı cep telefonu yoktu. Bugün durum farklı.

Günümüzde ise sayıları çok az da olsa bazı sendikacılar hakkındaki yolsuzluk ve hatta hırsızlık iddiaları, bazı sendikacıların lüks yaşantısı ve israfı, bazı sendikacıların kanundışı hizmet ödenekleri ve

çok yüksek yurtdışı harcırahları, vb. sendikacılığı çok yıprattı. İnsanlar çok az sayıda sendikaya güveniyor.

12 Eylül öncesinin “nerede o eski işçiler” denen işçilerinden, sel gittikten sonra kalan fazla bir kum yok. Bu nedenle, ileri bakmak ve işçi sınıfının artan potansiyelini ve gücünü görmek gerek. Kör ölür badem gözlü olur.